

Rutte: nieuw Deltaplan uniek in de wereld

“Zoals wij in Nederland werken aan het nieuwe Deltaplan, dat nu en in de toekomst oplossingen biedt tegen hoog water en droogte, is een aanpak die uniek is in de wereld. Ook biedt ons nieuwe Deltaplan, het Deltaprogramma, mogelijkheden voor de Topsector Water. De watersector is onwaarschijnlijk belangrijk voor het innovatieve vermogen van de Nederlandse economie. Het is een exportproduct pur sang”. Dat zei minister-president Mark Rutte tijdens het Tweede Nationaal Deltacongres dat georganiseerd werd door Deltacommissaris Wim Kuijken en plaatsvond op 3 november tijdens de International Water Week. Ruim 1200 mensen, voor het merendeel Nederlanders, bezochten dit congres.

Staatssecretaris Joop Atsma opende het Nationaal Deltacongres en ging vooral in op de bereikte resultaten van het afgelopen jaar. Hij noemde het aannemen van de Deltawet door de Tweede Kamer en het Bestuursakkoord Water dat het Rijk met de provincies, gemeenten, de waterschappen en de drinkwaterbedrijven overeen is gekomen. “Met het Bestuursakkoord is de financiering voor het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma, waarmee onze dijken en duinen op orde gebracht worden, veilig gesteld.” “Naast waterveiligheid moet ook het op orde houden van de zoetwatervoorziening hoog op de agenda blijven. De droogteperiode eerder dit jaar illustreert dat voldoende zoetwater lang niet altijd vanzelfsprekend is. Waterveiligheid en zoetwaterzekerheid zijn de thema’s voor de toekomst”, aldus Atsma.

Het Deltaprogramma - een nieuw Deltaplan - heeft als doel Nederland nu en in de toekomst te beschermen tegen hoog water en de zoetwatervoorziening op orde te houden. Het Deltaprogramma staat onder regie van deltagcommissaris Wim Kuijken. Het Nationaal Deltacongres wordt sinds vorig jaar ieder jaar door de deltagcommissaris georganiseerd en heeft tot doel iedereen die actief is op het gebied van water en andere betrokkenen bij het Deltaprogramma met elkaar te verbinden.

Discussie

’s Middags werd het deltacongres inhoudelijker van aard. Toen kwamen ook direct de

discussies los. Zoals tussen directeur Johan van de Gronden van het Wereld Natuur Fonds en dijkgraaf Lambert Verheijen van Aa en Maas over het begrip waterschaarste. Volgens Van de Gronden is in Nederland geen sprake van waterschaarste zolang zoet water ‘verspild’ wordt voor het doorspuiten van onder meer de Nieuwe Waterweg. De discussie was aangezet door Ans van den Bosch (leider van het deelprogramma Zoetwater). Volgens haar loopt het watersysteem in Nederland tegen haar grenzen aan. “De zoetwatervoorraad in het IJsselmeer wordt overvraagd. Rivieren hebben in droge tijden te weinig water. De inlaatpunten van zoet water in het zuidwesten van het land dreigen te verzilten en in zowel die zuidwestelijke delta als de hoge zandgronden in het zuiden en oosten is soms onvoldoende wateraanvoer mogelijk.”

Van den Bosch pleitte daarom voor een flexibeler en efficiënter watersysteem en een grotere rol voor het IJsselmeer in de zoetwatervoorziening van Nederland.

De andere deelnemers aan dit debat (Theo Schmitz van de Vewin, gedeputeerde Water in Drenthe Tanja Klip en voorzitter Albert Jan Maat van LTO Nederland) waren het erover eens dat het een verdelingsvraagstuk blijft. Theo Schmitz wil graag dat de landbouw minder water opeist, Tanja Klip dat het waterpeil niet langer bepaald wordt door de functie van het gebied en Albert Jan Maat dat er liefst niets verandert in de huidige waterverdeling.

Directeur Maarten Hajer van het Planbureau voor de Leefomgeving, die de in totaal drie debatten ‘beoordeelde’, zag als rode draad in deze eerste discussie dat water de basis vormt voor alle ruimtelijke ordening in Nederland. De grote vraag is volgens hem wat we met de Nieuwe Waterweg doen als door een stijging van het Noordzeepijl en meer droge perioden het water langzaam verzilt. En voor de droogteproblemen in Noord-Brabant zag hij zo gauw geen goede oplossing.

Adaptief deltamanagement

Het tweede debat betrof adaptief deltamanagement oftewel het leggen van verbanden tussen maatregelen op de korte termijn en de opgaven voor de lange termijn (2050, soms tot 2100). Zo heeft men destijds met de uitbreiding van Arnhem er geen rekening mee gehouden dat in de Rijn daardoor een flessenhals gecreeërd werd. Adaptief management betekent ook dat iedere partij zijn verantwoordelijkheid neemt en zich desnoods aanpast. Volgens Maarten Hajer is de huidige tijd er echter meer één van sectoraal denken in plaats van samenwerken aan één (water)opgave. De beslissingen die in 2015 ten aanzien van de zuidwestelijke delta genomen moeten worden, zijn volgens hem niet te zien als één groot pakket maar meer als een heleboel afzonderlijke besluiten. Om tegen die besluiten niet te veel weerstand te laten ontstaan, zou het volgens Hajer verstandig zijn om ruim van tevoren al het één en ander van de voornemens te laten doorschermen. Overigens merkte de burgemeester van Deventer op dat de betrouwbaarheid van de rijksoverheid van groot belang is voor de andere betrokken partijen. Het mag volgens hem niet zo zijn dat “Den Haag’ terugkrabbelt met betrekking tot bijvoorbeeld de plannen rond ‘nieuwe natuur’ bij de verruiming van de IJssel.

Veiligheid

Dit jaar nog verschijnen verschillende rapportages die met de veiligheid van de dijken en keringen in Nederland te maken hebben: een maatschappelijke kosten-baten-analyse, een slachtofferrisico-analyse, de derde landelijke toetsing van de keringen, zoneringskaarten voor de inrichting van Nederland en enkele deltagcommissarisvoor de toekomst. Dijkgraaf Paul van Erkelens van Wetterskip Fryslân hoopt op nog een rapport, en wel over nieuwe veiligheidsnormen voor de dijken. Met de uitvoering van de werkzaamheden naar aanleiding van die nieuwe normen kan wat hem betreft niet snel genoeg begonnen worden. De

Ruim 1.200 mensen bezochten het Tweede Nationaal Deltacongres (foto: Bestshot Fotografie).

Kuijken hamert op voorkomen van waterproblemen

“Bij het voorbereiden van maatregelen voor de toekomst zijn we een nieuwe weg ingeslagen: we proberen rampen te vermijden in plaats van er achteraf op te reageren. Wij hopen dat we in 2015 een dusdanig sterke verzameling maatregelen kunnen presenteren dat de politiek op basis daarvan beslissingen kan nemen. De grote vraag is hoe die zullen uitvallen”, zei Deltacommissaris Wim Kuijken tijdens de eerste dag van Aquaterra, een belangrijk onderdeel van de International Water Week.

deltabeslissingen over veiligheid en de zoetwatervoorziening hebben voor Erkelens een grotere prioriteit dan de besluitvorming over bijvoorbeeld de Drechtsteden (één van de andere 'dossiers').

Chris Kuijpers (DG Ruimte en Water van het ministerie van Infrastructuur en Milieu) hield de aanwezigen voor niet bang te zijn dat er geen geld is voor de te nemen veiligheidsmaatregelen. In principe is volgens hem hiervoor tot 2028 geld gereserveerd dat het kabinet niet aan andere zaken mag uitgeven.

Flexibel of zekerheid?

's Ochtends had onder andere voorzitter Ed Nijpels van NLingenieurs zich afgevraagd of de uitvoerders van de deltawerkzaamheden niet een groot financieel risico gaan lopen. Komt het beloofde geld wel? De discussie over aanpassing van de veiligheidsnormen voor de dijken hangt volgens hem ook samen met de toename van het aantal mensen in vooral de Randstad en het rivierengebied en de hogere waarde van de infrastructuur. Salomon Kroonenberg, emeritus hoogleraar geologie aan de TU Delft, daarentegen is tevreden met de flexibiliteit van de verschillende scenario's voor de toekomst. Hij relativiseerde de te verwachten zeespiegelstijging nog eens. "Niemand heeft recht op een constante zeespiegel." Interessant voor Nederland was volgens Kroonenberg de situatie in de Kaspische Zee. Daar steeg het peil veel sneller, maar daalt het nu weer. "Daar is te zien wat ons te wachten staat."

Internationale samenwerking is volgens Kuijken noodzakelijk, omdat wereldwijd alle delta's en kustregio's voor dezelfde problemen staan. "Het zijn de aantrekkelijkste en meest dynamische gebieden om in te wonen en werken, maar tegelijk kent het waterbeheer daar de grootste uitdagingen. We moeten de delta's daarom elke dag in de gaten houden", aldus Kuijken tegen zijn internationale gehoor. "We staan onder druk. De zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Rivieren nemen in omvang toe en af. De regenintensiteit verandert, de zoutintrusie neemt toe en tegelijkertijd gebruiken we het land intensiever en bouwen we meer. Overal ter wereld komen we deze problemen tegen. Daarom moeten we - uitgaande van de waarden solidariteit (tussen regio's en generaties), flexibiliteit (in verband met de onzekere toekomst) en duurzaamheid - samen naar oplossingen zoeken die de doelstelling - de bevolking aan het einde van deze eeuw te beschermen en de zoetwatervoorziening veilig te stellen - dichterbij brengen. Niet als antwoord op, maar ter voorkoming van een ramp."

Leren van elkaar

Volgens Kuijken heeft Nederland, vanwege de innovatieve oplossingen die ontwikkeld zijn en worden, andere landen veel te bieden. "Maar dankzij onze partnerschappen met hen leren ook wij elke dag opnieuw. Met vijf deltalanden - Bangladesh, Egypte, Indonesië, Mozambique en Vietnam - delen we via het interdepartementale programma Water Mondiaal kennis over klimaatadaptatie in de watersector en het beheer van hun delta's."

Dr. ir. Arie Moerwanto van het Indonesische ministerie van Openbare Werken en hoofd van het onderzoekscentrum voor waterbronnen, zei in zijn lezing dat het grootste probleem waarmee zijn land kampt, de perceptie is die de inwoners hebben van water. "Ze dachten altijd dat het water van God kwam en dat het daardoor niet op kon raken, maar inmiddels groeit het tekort aan zoet water op Java, het dichtstbevolkte eiland. Onze grootste uitdaging is de bevolking te laten begrijpen hoe belangrijk water is, zodat groter draagvlak ontstaat voor de noodzakelijke maatregelen die de regering neemt en wil nemen."

Geen alternatief

Gastheer Menno Holterman, voorzitter van de Netherlands Water Technology Innovation Board, benadrukte het internationale karakter van de International Water Week.

"We hebben 20.000 bezoekers, met officiële delegaties uit 40 landen. Het gaat ook om een mondiale watercrisis. Van al het beschikbare water is slechts 2,5 procent zoet, waarvan 0,3 procent toegankelijk is. Bovendien is er nog steeds geen alternatief voor water. De vraag groeit elke dag, evenals de problemen (vaker droogtes of overstromingen) en de watervoetafdruk (het beslag dat ieder individu legt op het schaarse beschikbare water, bijvoorbeeld door vervuiling van schoon water). Geïntegreerde wateroplossingen en een holistische benadering zijn cruciaal voor het oplossen van de problemen."

Prins Pieter-Christiaan

AGT, wereldwijd leverancier van publieke veiligheidsoplossingen, presenteerde tijdens de International Water Week een integrale oplossing voor problemen met waterbeheer: het Integrated Water Asset Management-platform. Het maakt deel uit van AGT's beheerportfolio voor stedelijke en waterrijke omgevingen, dat bestaat uit onder meer dijkbewaking, overstromingswaarschuwingssystemen en integratie met meldkamers van hulpdiensten.

Het systeem biedt gedetailleerd inzicht in de actuele status van alle gemonitorde objecten en levert operationele adviezen, zodat autoriteiten tijdig kunnen inspelen op dreigende hoogwaterproblemen en dijkbreuken, overstromingen kunnen simuleren en tijdig worden geïnformeerd over zwakke plekken in dijken. "De bestaande oplossingen voor waterbeheer zijn niet toereikend voor vraagstukken als snelle verstedelijking, toenemende druk op natuurlijke hulpbronnen en bevolkingsmigratie", aldus prins Pieter-Christiaan, CEO van AGT Netherlands, in zijn toespraak tijdens de International Water Week in Amsterdam. "Het Integrated Asset Management-platform verzamelt real-time meetgegevens van nieuwe en bestaande systemen, koppelt die aan historische en externe data en genereert op basis daarvan een

actueel beeld van het object, zoals een dijk, en zijn omgeving. Dit levert een duidelijk beeld en geeft indicaties over de status en stabiliteit van de dijk, terwijl we met behulp van geavanceerde voorspellings- en simulatiesoftware waarschuwingen en aanbevelingen kunnen formuleren. Onze oplossing stelt autoriteiten in staat hun middelen effectief te investeren, wat zich vertaalt in verbeterd beheer en management, wat weer leidt tot een hoog rendement op de oorspronkelijke investering en minimaal aanvullende uitgaven."

AGT Netherlands werkt momenteel mee aan het pilotproject LiveDijk Utrecht, dat gedetailleerd inzicht zal bieden in de conditie van twee dijken in de provincie.

